

Inserati se sprejemajo in valjā
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskani se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Naše terjatve in prof. Šuklje.

(Konec.)

Po nemškem zgledu se gosp. prof. norčije iz madjarskega in zdaj tudi iz slovenskega globusa. Zakaj se ne norčuje tudi iz danskega in holandskega globusa? Madjari so pač toliko pametni, da nečejo živeti v duševni sužnosti nemški, in mi bi jim morali še hvaležni biti, da so nemški centralizem v Avstriji razdrobili in germanizacijo ustavili. Tudi Hrvatje so si naredili svoj hrvatski globušček, hrvatske šole in hrvatsko vseučilišče, ter se prav dobro počutijo pri tem. Nemškim profesorjem se to se ve da ne dopade, ker jim je tako pot na izhodne univerze zaprta. Nemški profesorji, in z njimi menda tudi g. prof. Šuklje bi najraje videli, ko bi se po vseh visokih šolah na svetu uvedel nemški učni jezik in nemška knjiga, da bi jim bil potem ves svet odprt, in da bi se znebili nekoliko svoje preštevilne inteligencije in duševnega proletarijata za manjše službe, ki bi se po znanji nemškega jezika povsod od prle.

So ljudje izšolani v nemškem jeziku in duhu, ki mislijo, da nemška veda prekosi vse druge, da so pisatelji drugih narodov, kakor Shakespeare, Dante, Petrarka, Cervantes, Byron, gole ničle nasproti Götheju in Schillerju, in da jih tudi ni čez nemške učenjake. Taki ljudje, preslepljeni po nemških baharijah, nečejo videti, da starejši kulturni narodi, Francozi, Italijani in Angleži presegajo Nemce skor v vseh strokah človeškega uma. Med te se sme šteti menda tudi naš prof. Šuklje, ker on ne

vé našim juristom drugih kapacitet priporočati, ko nemške profesorje Iheringa, Gneista, Holtzen-dorfa.

Pravniška veda se je v Italiji začela in nemški študentje so se nekda hodili v Bolonjo in Padova učiti rimskega prava. Tudi v Parizu so imeli prej univerzo, kakor Nemci. Nadalje ni verjeti, da bi na ruskih univerzah podučevali sami bedaki in nevedneži; kaj da bi morali po Šukljejevem navodu le pred nemško učenostjo poklekovati? Posebno je treba poudarjati, da imajo Slovani v marsičem druge, svoje pravne nazore, potrebujejo stolice o „slovanskem“ pravu, ki se menda v Berlinu ne podučuje, toraj ni ravno Berlin pravi vir učenosti za slovanske juriste.

Če se g. prof. Šuklje predrzne napisati sledeč smešen stavek: „Ustanovitev pravne akademije, to rečemo na ves glas, bi bil hud udarec za naš narod, greh zoper našo mladino zavratni napad na našo bodočnost,“ — potem pa mu tudi mi ravno tako na ves glas odgovorjamo: Kdor našo mladino v nemške učilnice sili, da se tam napojijo z nemškim duhom, ter potem domu pridejo slovenski duh in slovensko mišljenje preganjati in moriti, ta ni prijatelj našega naroda. Mi imamo že dosti bridkihkušenj, kako velik upliv ima šola na človeka, in smo že dosti siti ponemčevanja, ter smo tudi nasprotniki prostovoljne germanizacije, kakoršno nam priporoča gosp. prof. Šuklje.

Že dr. Razlag je pred leti poudarjal potrebo slov. pravne akademije v Ljubljani, in on je bil vendar jurist, tedaj je moral

vedeti, ali je to mogoče, ali ne. Saj bi lahko jurist dva ali tri leta v Ljubljani študiral, potem pa eno ali dve leti kam drugam šel pogledat, recimo v Prago ali na Dunaj, če bo grošev za to imel, kar je pri Slovencih redko.

Do zdaj smo govorili le o duševnih premislih. Kaj bi nam g. prof. Š. pa vedel odgovoriti, kedar bi začeli razkladati revščino slovenskih študentov, kako bi v Ljubljani veliko lože živeli, kako bi jim vse bolj na roke šlo itd.? Ali ni mar daljava in dragina nemških mest kriva, da ne moremo zadosti narodne inteligencije izrediti, in da nas potem pitajo z nemško?

Vendar o tem g. prof. ni nič govoril, zato hočemo tudi mi to za drugi pot pustiti. Sklepamo pa z besedami g. prof. Š. „če se nečemo utapljati v tujstvu, nas bode rešilo le resno duševno delo“ — pa mi dostavljamo besede: resno pa samostojno duševno delo, ne pa duševna odvisnost od nemške učenosti; mi se moramo duševno emancipirati, moramo začeti sami misliti, sami študirati in pomnožiti to, kar so dozidali drugi narodi, ne pa slepo vklanjati se tuji vedi, in le od nje svoje rešitve pričakovati. Ravno iz tega uzroka si moramo svojega vseučilišča želeči, ne pa braniti se ga. Mi ravno ne rečemo, da moramo pravno akademijo že letos dobiti; da bi morali pa za vse večne čase na nemške univerze priklenjeni biti, kakor g. prof. želi, to bi bilo obupno stanje, nevredno svobodnega naroda, in prej ali slej prišlo bo vendar do tiste „velike nesreče“, da bomo morali ustanoviti si svoje visoke šole. Za sedaj pa sme g. prof. še mirno

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

V.

V šolo toraj! Kaj sem jaz vedel, kaj je šola! Le toliko se mi je zdelo, da se v njo hodi s knjigami, to sem videl v bližnji fari. kjer so imeli tako napravo in tudi „šomaštra.“ Janezev Janez je o tem nekaj več vedel, ker je bil štirinajst dni tam pri stricu; on mi je pravil, da je „šomašter“ sila hud mož in ima zmiraj šibo pri sebi, kakor Štrefelnov Martin, da otroke tepe. To ni bilo za me nič tolažljivo, doma sem bil večkrat tepen, od zdaj bi pa še v šoli šiba pela; ali nisem za nič družega na svetu, ko za to, da bi me tepli? Zato rečem enkrat očetu, ko so bili boljše volje:

„Jaz bi rajši ne šel v šolo!“

„Zakaj ne?“ — prašajo oče in obraz se jim zatemni.

„I, no, zato, ker že dosti znam. Kaj se bom pa še učil?“

„Dosti znaš, he he? Pa pojdi kar mašo brat ali pa v kakšno kancelijo.“

Na ti poti ni bilo nič začeti z očetom. toraj se lotim jih od druge in pričnem:

„Šomašter me bo zmiraj tepel.“

„Kdo ti je to rekel?“

„Janezev Janez.“

„Janezev Janez je poreden fant, saj sem ti že rekel, da ne smeš z njim pečati se.“

„Tak je, kakor Štrefelnov Martin, je rekel Janez“ — nadaljujem plašno.

„Saj ga še ni tukaj, kaj se bo Janez lagal!“

S tem je bil pogovor končan, jaz pa sem premišljeval, kaj bo, če je šomašter res tak, kakor Štrefelnov Martin. Ta Martin je bil strah otrok in psov vse fare, naj dobi toraj tudi tu par vrstic.

Misli si, dragi bralec, osebo srednje velikosti, kolikor mogoče tanjko in suho, na glavi pomečkan visok klobuk (cilinder), na životu oguljeno suknjo z dolgimi škrici, dolge, a vendar prekratke hlače, v roki pa debelo šteklačarco, ktera mu je bila pri hoji tretja noga, in če temu pridaš še precj veliko torbo pod suknjo opasano, imaš pred sabo Štrefelnovega Martina, kakor je bil. Čeravno je bil že star, da se nihče ni spominjal, da bi ga bil drugačnega videl, je vendar hodil kakor hudournik, da so dolgi škrici vedno opletali okoli njega kakor bandero ob vetru.

Tako se je drvil po cestah in vaseh, ustavil se nikdar, kakor lastavica, z nikomur govoril, le včasih se nad kom zadril, odgovora pa ni dal na nobeno vprašanje. Prikazal se je zdaj tu zdaj tam, prihod njegov so naznanjali otroci in psi; prvi so pred njim bežali, kakor pred strgarjem, ker so jih matere z obema strašile, in le z varne daljave so mu osle kazali in z besedo ga zasmehovali, zadnji pa so lajali nad njim in se zaganjali v nj, ker je povsod metal kamenje za njimi in kazal jim šteklačarco. Gorje otroku, kateri mu je prišel v pest! Če ga je prav mirnega našel ob cesti, ga je oplazil s svojo palico, da je imel za več dni dosti. Taka je bila enkrat zadela mojega brata, jaz sem bil vtekel mu, a oče, ki so videli, da je brat mirno šel čez cesto in nesel vodo z vodnjaka, skočijo ven, zgrabijo Martina za škrici in mu založe od vsake strani gorko preko ušes, da je kar opotekel se in sta odletela klobuk in palica. „Mojega že ne boš tepel, če ti nič ne stori“ — mu reko, a on, jeze ves blede, pobere palico in hoče oplesti še očeta. To pa se mu je slabo obneslo, kajti oče mu iztrgajo palico, ga obrišejo parkrat z njo, potem jo čez koleno prelomijo in jo vržejo čez plot, njega pa še obreajo. Ta prizor je bil

spati, ker ministerstvo itak ne kaže nobene volje, da bi nam kaj dovolilo, in bo to tem manj storilo, če bo slišalo, da naše terjatve imajo v lastnem taboru protivnike, kakor nam je g. prof. žalosten izgled.

Toliko naših „nepremišljenih in pretiranih terjatvah“, ktere je ruski list „Novo Vreme“ jako skromne in zmerne imenoval. Drugo pot pa naj pride še kak „c. kr. mož“, in naj nam dokaže, da so tudi vse naše druge terjatve „nepravične, pretirane, nepremišljene in neizpeljive.“ — potem pa smo tam, kjer smo začeli, združimo se lahko z ljubljanskim „Tagblattem“ in njegovimi patroni „und alles löst sich in eitel wohlgefallen auf“.

Borba zopor klasicizem.

Iz Angleškega se poroča, da se je tam začela močna agitacija zoper klasične jezike v šolah. Tako je tudi znano, da na Ruskem že davno obstoji stranka, ki hoče latinski in grški jezik iz šol izbaciti. — Če se prašamo, kakošno korist imamo od tistih ur, ki smo jih zamudili, ko smo se grščine učili, izpal bo odgovor jako negativno.

Razen profesorjev grščine je pač malokdo, ki bi mu znanje grščine kak krajcar dobička donašalo. Znanje latinščine je pač potrebnejše posebno za bogoslovce, zdravnike, juriste in one, ki se uče romanskih jezikov. Nasprotno pa je že marsikdo obžaloval, da se ni v mladosti naučil kakega posvetnega jezika, kakor francoščine, rusčine, italijanščine; gimnazija pošilja ljudi med svet, ki nimajo nobenega pojma o narodni ekonomiji, o finančnih zadevah, o poljedelstvu, o trgovinskih in obrtniških razmerah, — in vendar morajo ti možje, tako revni v vseh praktičnih vednostih, postati voditelji naroda! Navadno so primorani, učiti se na stara leta to, kar je šola zamudila. Nadalje vsak državljan potrebuje znanje domačih postav, k izšolanemu človeku se ljudje zatekajo, da ga poprašujejo za svet v pravadah, dedščinah itd.; pa on jim sam nobenega sveta dati ne more, ker se v srednjih šolah kaj tacega ni učil. Ni treba, da bi človek znal cel jus, pa najnavadnejše stvari bi moral vendar vsak znati in to bi mu lahko dala srednja šola.

Ne dá se tedaj tajiti, da gledé praktične potrebe naše srednje šole niso dobro osnovane. Prijatelji klasičnih jezikov to tudi sami priznavajo; pa oni vso važnost pokladajo na humanitarno izgojo, in trdijo, da klasični jeziki navadijo človeka logično misliti, ter da poblažijo njegovo srce in njegov značaj.

Pač težko bo dokazati, da le klasično izobražen človek logično misliti zna, in da moderne literature nemajo logičnih spisov. Ravno tako kriva ja misel, da civilizacija izvira iz klasičnih jezikov. Ne more se trditi, da je absolviran gimnazijalec humanitarno bolj izobražen od realca. Temelj naše civilizacije je krščanstvo, in naša krščanska dekla, ki ne zna ne pisati ne brati, bolj plemenito, bolj usmiljeno misli in čuti, nego najbolj izobražen Rimljan. Kako bi se neki mi civilizacije od Rimljanov učili, ki so bili tako surovega, rekeli bi konjederškega srca, da niso poznali večega veselja, nego gledati, kako so se gladiatorji med sabo mesarili ali kako so v cirkusu divje zverine trgale uboge kristjane! Kdor ne veruje v civilizatorno moč krščanstva, naj potuje po tirolskih, solnograških in koroških hribih; našel bo neizobražene ljudi, ki o klasični izgoji niti pojma nemajo, in vendar so tako priljudni, dobri, poštenu postrežljivi, pohlevni, usmiljeni, to stori krščanska odgoja. Olike, ki loči izobraženega človeka od neizobraženega, se natančno večidel na večo znanost v zgodovini in na moderno lepoznanstvo berilo. Geografično izobražen človek gleda v vse dele sveta, neizobražen pa vidi le svojo vas in bližnje kraje; zgodovinsko izobražen človek gleda v davno preteklo čase in se iz njih uči, soditi o sedajnem času; kdor je čital mnogo lepoznanstvene literature, on ni omejen samo na svoje misli in čutila, in na misli svoje bližnje okolice, ampak on bere in posluša misli in čute prvih duhov in učnjakov sveta, in njegov obzor se mogočno razširi. Mnogi dijaki, ki so se v šolah omejili na predpisane predmete, pa se niso hoteli pečati z branjem literature, ter so se tudi zgodovine le mehanično učili in jo zopet pozabili, taki se le malo razločujejo od neizobraženih ljudi, le toliko, kar jim razširjeni geografični obzor prednosti daje.

Bistroglavni Grki so sicer mnogo važnega ustvarili na polji vede in umetnosti; pa njihovi

duševni proizvodi se bodo mladini še z boljšim vspehom podali v dobrih prestavah. Latinski pisatelji pa se z velikani novejšje, krščanske dobe niti primerjati ne dajo, in vendar se mladini leto za letom za izgled postavljajo.

Res nam rimska zgodovina kaže nekaj izglednih, železnih značajev, kakor Katona, Mucija, Bruta, Fabricija; izvrstnih govornikov, kakor Cicerona; izglednih vojskovodij, kakor Caesara, Pompeja, Marija; pa vse to spada v zgodovino, ne pa v filologijo, in zares čudno je, da morajo ti možje služiti v dokaz, da je znanje klasičnih jezikov potrebno, kakor bi se njihovi čini ne dali razkladati v modernih jezikih!

Evropa si daje sama spričevalo ubožnosti, ako trdi, da se nikomur ni mogoče izobraziti na podlagi modernih jezikov in moderne znanosti, da je k temu treba znanja klasičnih jezikov. Pa saj Evropa tega ne trdi, ampak to trdijo le profesorji klasičnih jezikov, ki bi zgubili svoj kruh, ako bi se njih nepotrebni predmeti odpravili.

Klasični jeziki toraj niso toliko potrebni, večkrat pa so celo škodljivi. Z učenjem grške in latinske mitologije n. p. se srca mladenčev vedno odvrta od krščanstva in nagibajo k natornemu kultu prirodnih moči, katerih simboli so stara božanstva. Komu se še ni čudno zdelo, da je novejša nemška literatura vsa prepisana po mitologiji; iz dobe Göttheja in Schillerja ti gledajo iz vsake pesmice rimska božanstva: opevajo se Jupiter in Amor in Ceres in Venus, itd., o krščanskih nazorih pa boš malo čital. To je bila podlaga modernega brezverstva na Nemškem. Saj je znani Heinrich Heine očitno pisal, da je treba krščanskega Boga iz prestola pahniti in stare nemške kamnite bogove zopet iz zemlje izkopati! To je en sad klasicizma. Drugi slabi sad pa je, da se mladina obdeluje in navdušuje za staro rimsko republiko, in iz gimnazij prihajajo sami Brutusi, ki hočejo ves krščanski red prekucniti, ki proglašajo po rimskem izgledu vseomogočnost države, kateri se mora podvreči tudi svoboda katoliške cerkve. Rimska republika si je igrala z življenjem državljanov, posameznik je moral vsak čas pripravljen biti, žrtvovati svoje življenje za idejo državne koristi, mnogokrat zastopano pa kakem krvoločniku, ki je

spravil skoro vse pse in otroke vasi skup in Martin je zasmehovan in ves potlačen s strašnim preklinjevanjem potegnil jo, kolikor so ga nesle pete. Moj brat, ki se je bil prej spustil v strašen jok, je bil zdaj koj dober in pobiral po cesti čepinje razbitega lonca. Od tistega časa je Martin vselej kiel in s palico žugal naši hiši, kedar je šel memo, še celo potem, ko smo se bili mi že v drugo vas preselili. Nama pa so oče strogo zapovedali, pri miru ga pustiti in mu iti s poti, kjer bi ga zagledala, in te zapovedi sva se držala še bolj kakor božjih.

Štrefeljnov Martin je bil sploh čudna prikažen. Doma ni bil nikjer, noben človek ni vedel, kje je ali spi. Kaj pa je bil in o čem je živel? Jaz sem to veliko pozneje zvedel, ko sem bil že „škric.“ Kakor surov je bil vsakemu kmetu, tako prilizjen in ponižen je bil vsakemu gospodu ali „škricu.“ Bil je namreč nekaka pošta med grajščinami in farovži, zanesljiv kakor tisti ljubljanski Kajtež, a nagel, kakor lastavka. Pot 12 ali celo 16 ur na dan, če se je mudilo, ni bilo nič nenavadnega pri njem in kar je najhitrejši človek prehodil v dveh urah, je prehodil on ob lepem vremenu in če ni bilo otrok ali psov na poti, v pol-drugi uri ali še prej. Gospodje — kajti le od

teh in do teh je nosil pisma in druge reči — so mu smeli vse zaupati, opravil je naglo, zanesljivo in natančno vse, le v mesto ga nisi spravil za noben denar. Jedel je le po farovžih in grajščinah, tam se je z živežem preskrboval tudi za pot, a v gostilnici ga nisi nikdar videl. Plačo je jemal večidel le v živežu in obleki, denarja ni obračunal, ker ni imel pravega pota za-nj. Takrat tam še ni bilo nikjer nobene pošte, zato je svojim „kuntom“ dobro služil.

Pa naj pustim zdaj tega nam otrokom takrat tako strašnega čudnega človeka, ker bo v teh črtah še na vrsto prišel, in naj se vrnem k učitelju ali „šomastru“, kateri mu je po Janezevih mislih imel tako podoben biti.

Le par tednov je še preteklo, kar se zaslisi po fari glas: „novi šomašter je že tu.“ V nedeljo je vse drlo v cerkev poslušat, kako bo orglal. Mene ni ravno gnala ta radovednost, pač pa druga, namreč kakšen je, če je res Štrefeljnovemu Martinu podoben. Da bi ga gotovo videl, sem obljubil mežnarju, da bom prišel dvakrat pomagat večernico zvonit, če me pusti ob devetih mehove goniti. Mežnar se me usmili in mi odpre k orglam že o polj desetih, pa pridá še enega, ker moji moči ni popolnoma zaupal. Strašno težko sem prič-

koval desete ure, kar se par minut prej odpro vrata — prikažejo se pevke in za njimi — novi šomašter. —

O ti janezasti Janez ti! Na, le stoj, ti bom že enkrat podrl tiste mline, ki jih zmiraj nastavljaš ob potoku. Ta ni Štrefeljnovemu Martinu prav nič podoben, še kosmate brade nima, ravno tak je, kakor Ocepkov, ki je v Ljubljani v sedmi šoli ali v kateri.

„O, ta naju že ne bo snedel“ — pravi Lončarjev, ki mi je prej, čeravno se v cerkvi ne sme šepetati, vendar-le povedal, da bo tudi on v šolo hodil. Jaz priklimam in oba začneva mehove goniti, da je bilo veselje. Samo zdelo se nam je, da so orgle staremu Jaku bolj močno pele, posebno kedar je nazadnje naredil „eno na skok“, so še mehovi poskakovali in je bilo zmiraj treba goniti jih, da je kar vroče bilo. Ta pa ni naredil nič marša, ampak je nehal brž, ko so gospod kaplan šli od altara, zato so ljudje spodej rekli: „Tako mu ne pojo orgle, kakor Jaku, pa se bo že še naučil jih, saj je še mlad.“

Pred cerkvijo čakam očeta in ko greva domu, me prašajo: „No, si videl šomastra? Ali je res tak, kakor Štrefeljnov Martin?“

kakor Sulla ali Marius po več tisoč ljudi na en dan zaklati dal; Caesarjevi vojaki so šli v smrt s klicem: „Ave Caesar, morituri te salutant!“ ker so bili že tako izgojeni, da so svoje življenje morali kot nič šteti v primeri z državno idejo. Rimska država je v sponah držala 60 milijonov sužnjev, ki niti pravice do življenja niso imeli. In za tako državo se mladina navdušuje! Ni dvoma, da ima Francoska velika prekucija po Evropi svoj pravi vir v gojenji klasičnih jezikov, ker tam so se mladenčiči tistega republikanizma navzeli.

Ne rečem, da nima poduk v klasičnih jezikih tudi svoje dobre strani; pa ko bi na meni bilo, jaz bi ga takoj odpravil.

Opomba vredništva. O tej razgovora vredni stvari naj vsak bralec po svoje sodi; pisatelj tega članka morda prečno vidi. —

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 12. septembra.

Cesar je kneza črnogorskega, bivajočega na Dunaji, pri vsaki priliki odlikoval, ter mu za slovó podaril dva lepa konja. Z zadostjenjem moramo priznati, da je tudi dunajska žurnalistika z velikim samozatajevanjem še dosti spodobno pisala o gostu njega Vel. cesarja.

Nemški listi v Avstriji se bojé českega ministra Pražaka, in menijo, da bo kar na hip poslovanil vse Nemce v Čehah, na Moravi in v Šleziji, kakor so Poljaki popoljšali celo Galicijo. „Politik“ se pa iz teh strahov norčuje, in pravi, da je zadosti slabo, če se kulturni Nemci ne čutijo močnejše od revnih Rusinov, in da imajo tak strah pred enim samim slovenskim ministrom.

Zasedanje novo-pazarskega okraja gre srečno izpod rok. Turki se nikjer ne ustavljajo. Kolona Kiličeva je zasedla že Plevlje, kjer so jej turški vojaki nasproti prišli in jo prijazno pozdravili. Naši so potem z godbo na čelu marširali skozi mesto. Kristjani so veseli in srečni nad prihodom Avstrijancev.

Ogerski finančni minister **Scupary** se je razgovarjal z avstrijskimi ministri zaradi

nove davkovske postave, in zaradi zmanjšanja stroškov za vojaščino.

Vnanje države.

Mržnja med **Rusijo** in **Nemčijo** se še ni polegla, akoravno sta oba cesarja v Aleksandrovem na novo potrdila prijateljsko vez. Ščuvanje izvira na eni strani od Bismarka, ki Gorčakova ne more trpeti, na drugi strani pa zopet ruski časniki ne morejo pozabiti, kako je Nemčija nevhvaležno ravnala z Rusijo na berlinskem kongresu, kjer je Bismark prikimal vsem predlogom angležkim, in so morali vsled tega Rusi zapustiti balkanski polotok, kjer so tako slavno zmagovali, ter skoraj brez vsake koristi ostati po tolikih žrtvah, dočim ko so si Angleži brez boja prilastili Ciper in špekulirajo na Egipt. Na berlinskem kongresu Bismark z Rusi ni ravnal kakor prijatelj, ampak kakor sovražnik. Pozneje pa se je še potrudil, Rusijo če mogoče izolirati in izviti jej iz rok vpliv do izтока in do turških stvari. Poleg teh imajo Rusi še mnogo drugih pritožb do Nemčije, ker ta jim je bila v srcu vedno sovražna. Govori se že o rusko-francoski zvezi, katerej bi se pridružila še Italija, ako bi Avstrija potegnila z Nemčijo, česar nečemo želeči. Nam se ni spuščati v nove vojske, bolje da zacelimo stare financijelne rane. Rusija nam gotovo ne bo nič škodovala ali odvzela, ako bomo z njo lojalno in porazumno postopali. Ako teži naša politika na Solun, pustimo Rusom Carigrad, potem nas za Bosno in Albanijo gotovo ne bodo zavidali. Razumljivo pa je, da Rusija ne more z lepim očesom gledati, kako se drugi delé v zapuščino Turčije, katero je v prvi vrsti le ruska moč zdrobila.

Lahi so začeli nekoliko bolj ponižno govoriti, odkar vidijo, da tudi francoski in angleški listi obsojujejo rovanje „Italije irredente“ ter odobrujejo misli, izražene v brošuri avstrijskega polkovnika Haymerle-ta. Kajti laški rovarji proglašajo vojsko ne samo zoper Avstrijo, ampak tudi Francijo, katerej hočejo vzeti Korziko in Nizzo, in zoper Anglijo, katerej hočejo vzeti Malto.

Angelži so silno razkačeni na Afgance zaradi poboja njih poslaništva, ter zahtevajo ostro kaznovanje zločincev, nekteri celo zahte-

vajo, da se mora mesto Kabul popolnoma vničiti. To bi bilo vse lepo, če se bo le izpeljati dalo, kajti Afganci so vojevit in hraber narod in se bodo srdito branili, kedar bodo videli, da jim gre za kožo.

Na **Pruskem** so volitve za deželni zbor. Liberalci in konservatici se skušajo v ostri borbi za sedeže.

Domače novice.

V Ljubljani, 13. septembra.

(Našim državnim poslancem) je grof Hohenwart razposlal vabilo, da naj se zbero pri njem dan pred shodom državnega zbora. Ker se bo zbor neki pričel 25. t. m., bo toraj ta pogovor 24. t. m.

(Deželni predsednik kranjski, vit. Kallina) se je po daljem odpustu vrnil zopet v Ljubljano.

(„Ljubljanske slike“) so zdaj že vezane in se dobivajo po prej naznanjeni ceni pri založniku J. Alčovcu v Ljubljani, od prihodnjega tedna naprej pa tudi v katoliški knjigarni in Blaznikovi tiskarnici. Naročniki jih dobodo te dni.

(† **Janez Trdina**). V četrtek je umrl za jetiko zvesti narodnjak in čitalniški pevec Janez Trdina, Ljubljčan. Bodi mu zemljica lahka!

(V seji 31. avgusta je glavni odbor družbe kmetijske) obravnaval sledeče stvari: Na prijazni dopis novega ministra za kmetijsvo Nj. ekselence grofa Falkenhayna, v katerem družbi kmetijski naznanja svoj nastop in jej zagotavlja krepko podporo, sklenil je odbor spodoben zahvalen odgovor, povdarjaje, da kmetijstvo v obče potrebuje zdatne pomoči in še posebno pa uboga dežela kranjska. — Mnogohvaljene svetle pšenice, ki jo mokriški grof Gust. Auersperg že mnogo let prideluje, je sklenil odbor, za-se naročiti 1 hektoliter, pa prositi tudi vredništvo „Novic“, da razglasi hvalo te pšenice v prihodnjem listu. — Bere se zapisnik občnega zbora podružnice kmetijske v Metliki 27. avgusta. Zapisnik naznanja, da so bili g. Anton Homač zopet za prvosednika, gospodja: dekan Aleš, Anton Paulin Edv. Kuralt, Anton Navratil in Fr. Gustin pa za odbornike izvoljeni. Centralni odbor radostno pozdravlja na novo

„O ne, gosposki je, pa ni hud videti“ — je moj odgovor.

Mati pa, ki so — posnemaje izraelsko šego, da gredo v cerkev in s cerkve moški posebej, a ženske posebej — došli naju še le doma, so rekli:

„Jaz ne vem, če se bo fant od tega kaj prida naučil. Orglja Jaka že bolje ko ta.“

Že drugi dan me peljejo oče praznično oblečenega — tudi v čevljih, katerih sem se bil bolje navadil, kar sem pri maši stregel — v „šomaštijo“. Po poti mi dajo še nauke, kako se moram zadržati.

„Odkriti se moraš kakor pred gospodom, samo roke ne smeš kušniti, ker nima žegnane. Če te bo kaj prašal, moraš odgovoriti z „oni“, drugače se pa le po meni ravnaj, jaz sem bil že v Ljubljani pri takih gospodih in vem, kako se mora obnašati, da se ne zameri.“

To je bil sok vsega, kar so mi oče pravili po poti, in jaz sem si vse dobro zapomnil. Sabo sva vzela vse knjige, ktere sem že bral, in tudi nekoliko pisanega, kar namreč oče o zadnji priliki niso bili v peč vrgli.

Pred šolo je čakalo več mater z otroci, dečki in deklicami, očetov je bilo le malo. Prišli so vsi svoje otroke vpisat, ker je bilo prejšnji dan to v cerkvi s prižnice naznanjeno,

pa še posebej po briču pred cerkvijo „ven klicano.“ Ko zagledajo mene in očeta, se začne šepetanje med njimi, otroci me plašno gledajo, Smolé pa, bogat kmet, ki je bil pripeljal svojo Franco, stopi k očetu in praša:

„Ali ga boš tudi ti v šolo dal? Saj gre že lahko za pastirja.“

„Zakaj pa tvoja ne pase?“ — vprašajo oče nekako razdraženi. „Saj imaš dosti živine, jaz pa nič.“

In zopet drug pristopi in dregne očeta s posmehovanjem:

„Za kaj bo pa tvoj študiral? za škofa, kaj ne?“

„Za tacega tepca že ne, kakor si ti“ — se odrežejo oče in nekaj smeha nastane; eden pa pristopi, potrká očetu na rame in reče:

„Nič ne maraj, Jurij, tvoj fant že zdaj več zna, kakor vsi ti skup. Mojega bo kar lahko učil, jaz mu bom dal vsak dan velik kos kruha in če bo dobro delal, pa pred Božičem še kolina.“

S tem so bili vsem jeziki zamašeni, vse je vtihtnilo, ko se prikažejo gospod fajmošter in rekó, da naj gremo v šolo, ker se bo zapisovanje začelo. Meni je srce zeló tolklo, a oče so me tolažili, naj se nič ne bojim, in tako smo vstopili.

Vpisavanje se prične, najprvi se rinejo naprej gruntarji in gruntarce s svojimi, jaz pridem z očetom že bolj proti sredi. Vsacega prašajo gospod župnik, kaj že zna, in večidel je odgovor, da toliko in toliko moliti; nektera mati se je pobahala, da pozna njen ali njena „cifre“ ali nekaj „puštobov“. Ko oče imenujejo moje ime, rekó gospod župnik učitelju nekaj na uho, ta se obrne prijaznega obraza do mene in praša:

„Ali je res? Ti znaš že brati in nekaj pisati?“

„O, zna, zna“ — odgovore oče namestu mene — „vse to zna brati, tako-le pa piše.“

S temi besedami razlože knjige po mizi in razprostro počekani papir. Učitelj pogleda naglo to, potem pa reče:

„Je že dobro, jutri naj pride, bomo pa malo poskusili.“

To je zbudilo zavidljivo šepetanje med drugimi, posebno pa še, ko so gospod župnik potrkali mi na rame in rekli:

„O, je priden fant, ima dobro glavo.“

Jaz sem potem z očetom modro šel iz šole in se ves zamislil v to, kar bo lahko še iz mene.

ustanovljeni odbor podružnice metliške, ki zmerom stoji v prvi versti tistih podružnic, ktere marljivo opravljajo svoj mandat. Dalje prosi g. predsednik, naj bi se odboru naznanili trgovci, pri katerih bi se dobilo dobro in predenice čisto deteljno seme, kajti pogostoma se slišijo pritožbe, kako silno tukajšnja detelja nadleguje predenica (Kleeseide). Podružnici se odgovori, da se jej moreta priporočati takajšnja trgovca gospoda Peter Lasnik in Janez Lukman, pa tudi semenišče (Samenversuchs-Station) grofa Attems v Št. Petru poleg Gradca ktero se posebno bavi s pridelovanjem čistih semen. Temu pa je dodal odbornik g. Vičel opomin, naj gospodarji, skrbno pazijo, da se živini ne poklada z predenico pomešana detelja, ker, če živina deteljo z zrnjem predenice dobiva, to zrnje pride neprebavljeno s živinskimi blatom v gnoj, z gnojem pa zopet na detelje, in tako ni konca ne kraja tega škodljivega plevla; — kako pa ravnati z deteljami, oskrunjenimi s predenico, to naj gospodarji beró v 23. listu letošnjih „Novic“. O prošnji, naj bi družba kmetijska potegnila se za dober kup živinske sol, je bilo rečeno, da vse že večkrat ponovljene prošnje so bile le klicupijočega v puščavi, da pa vendar o dobri priliki bode odbor ponovil to prošnjo. Za nove ude nasvetovani gospodje se sprejmó. — Radostno se na znanje vzame, da gospoda odbornika Luka Robič in Jan. Murnik prevzamete spisovanje poljske statistike za Kranjsko. Ker gosp. Jos. Seunig v komisiji pri delitvi konjskih premij 6. dne oktobra v Postojni deluje, je v komisijo za delitev govejih premij isti dan v Postojni bil izvoljen g. P. Lasnik. — Poročila predsednika kranjske podružnice g. M. Pirca o iznajdbi Lakotovi pri ročnih mlatilnicah je bilo g. odborniku Vičelnu v poročanje izročeno. — Gosp. Vičelnu odbor soglasno izrekuje zahvalo za pregled gosp. P. Kozlerjevega rokopisa „o umni napravi vodnjakov“, po katerem dobijo občine in posamezni gospodarji temeljit poduk, kako, napravljati vodnjake da zadostujejo velikim potrebščinam takih krajev, ki nimajo niti za ljudi niti za živino zdrave pitne vode. — Gosg. Edv. Globočnik, okrajni zdravnik v Cerkljah poleg Kranja, je bil za uda sprejet.

Razne reči.

— Ljudevit Favre je umrl letos 19. julija v Genfu, zadet po mrtodu. Favre je bil slaven inženir, ter si je pridobil največ slave z zidanjem št. gotharskega železničnega prerova. Kot sin revnega tesarja obiskal je le normalne šole v Švici, potem pa kot 17leten deček podal se na Francosko, dela in sreče iskat. Tam je našel priliko, izobražiti se v svoji stroki in razviti svoje talente za mehaniko. V Lyonu je najprej zaslovido njegovo ime, ko je praktično rešil neko nalogo, s katero so si vsi učeni inženirji zastoj glave belili. Od tačas je dobil veliko stavbenih del izročeni in pridobil si je premoženja na milijone. Zidanje št. gotharskega prerova (tunela) si je s tem pridobil, da je obljubil dela za eno leto poprej, in za 12 milijonov frankov ceneje dovršiti, nego njegovi konkurenti. Njegov pogreb je bil slavnosten. Favre nam je živa priča, da človek, ki ima voljo in talente, tudi brez visokih šol naprej pride.

— Ognjeniki na otoku Java silno delujejo in bruhajo iz sebe lavo in pepel.

— Oderuh Ivanov je 29. avg. stal pred petrogradsko sodnijo. Neki študent, Pokrovski, je pri njem zastavil suknjo za 7 rub-

ljev. Oderuh mu je takoj vračunal 70 kopek obresti. Ko pride Pokrovski zopet po suknjo, hotel je Ivanov zanjo imeti 9 rubljev, češ da mu je ni zastavil, ampak prodal, čeravno je Petrovskega tovariš Sokolov pričal, da je bila suknja le zastavljena. Sodnija je spoznala oderuha krivega, ter mu priznala 10 mesev ječe in 300 rubljev globe.

— Ruski časopis „Novosti“ poroča, da se je v nekterih ruskih gimnazijah latinski jezik med neobligatne uvrstil. Znano je, da je na Ruskem že dolgo stranka, ki hoče klasične jezike iz šol izbacniti.

Listnica vredništva.

Čast. gosp. J. B. v R. Pipin in V. D. Spasovič. Istorija slavjanskih literetur St. Peterburg.

Priporočila vredne knjige.

Baraga, Zlate jabelka 55 kr.
Breviarium romanum, neueste Ausgabe mit deutlichem Druck auf schönem Papier, 4 Bde., broschirt 12 gl.
Berkw. P. Der Monat Mariä 40 kr.
Emmerich, Katharina, das Leben Jesu Christi 2 gl. 40 kr.
Janežič, Slovensko-nemški slovar 2 gl. 20 kr.
Kosec, Pravoslovje, v platno vezano 1 gl. 60 kr.
Kržič, Izgledi 45 kr.
Lutze, Handbuch der Homöopathie, geb., 3 gl. 60 kr.
Maynard, Tugenden und Lehren des heiligen Vinzenz von Paul 1 gl. 80 kr.
Maynard, Leben des hl. Vinzenz von Paul 1 gl. 44 kr.
Seraphischer Liebesbund 1 gl. 20 kr.
Slomšek, Zbrani spisi, 1. 2. v platno vez. 2 gl. 50 kr.
Stepischneff, Dr. J. M. Fürstbischof, Papst Pius IX. und seine Zeit, 2 Bde. 6 gl.
Tomšič, Knjižnica slov. mladini. I. Dragoljubci 45 kr.
Zeiler, Maria unser Vorbild u. unsere Mutter 1 gl. 50 kr.

V zalogi imamo vse šolske knjige, sprejemamo naročila na „Alte und neue Welt“, „Hausschatz“ itd.

Katoliška bukvarna

pred škofijo št. 6.

Ob početku šolskega leta

usoja si naznanjati

trgovina s knjigami, umetniškimi izdelki in muzikalijami, ter prodaja stvari za pisanje in risanje

J. Giontini-ja

v Ljubljani na mestnem trgu št. 17,

da ima letos vse na tukajšnjih učnih zavodih uvedene knjige, klasike in atlante mnogobrojno v zalogi, tako da se bode moglo vsem zahtevam ustreči.

Ob jednom priporoča vsem uradom, čestitemu duhovenstvu in gospodom šolskim, ter občinskim predstojnikom svojo veliko izbero stvari za pisanje in risanje z zagotovljenjem reelne postrežbe in hitre izvršitve z dostavkom, da se dajejo večjim in večkratnim naročitvam najugodnejši in najboljši pogoji.

Ob jednom izreka prebivalstvu iz Ljubljane in okolice svojo najiskrenejšo zahvalo za doslej tej firmi izkazano zaupanje, in uljudno prosi, da se jej óno tudi še na dalje ohraniti blagovoli.

Priporočilo.

Častiti duhovščini priporočamo naše

voščene sveče,

ki so narejene iz čistega, lepo belega voska od čebel, gorijo lepo in počasi — prej še bolj počasi — kakor najboljše v deželi narejene voščene sveče, ter se posebno odlikujejo s tem, da jih ni treba nikoli vtrinjati.

Mi za naše voščene sveče dobri stojimo in še pristavimo, da še denarja zanje ne vzamemo. Če nam kdo dokaže, da je dobil od nas menj čiste in hitreje goreče sveče, kakor so najboljše do zdaj znane.

Cena naših voščenih sveč bo zmirom nižji, kakor cena drugih najboljših sveč, ker imamo tovarno zunaj mesta in si prihranimo tako visoko daco na vosek.

Našim prejemnikom tedaj lahko postrežemo z boljšo in cenejšo robo, ter prosimo obilnih naročil.

S spoštovanjem (1)

P. in R. Seemann

Ljubljana, Gradišče, Vegove ulice št. 8 na dvorišči.

Dva glavna zastopa za Kranjsko

ima

Josip Strzelba

v Ljubljani

št. petersko predmestje št. 30.

I. „Phönix“ v Londonu,

najstarejša zavarovalnica zoper ogenj, obstoji že od leta 1782, ima 12 milijonov premoženja, zavaruje po nizkej ceni, in škode takoj in pošteno izplačuje.

II. „Janus“ na Dunaju,

(3)

tudi najstarejša vzajemna zavarovalnica na življenje, obstoji že od leta 1839, zavaruje v vseh kombinacijah po najnižji ceni.

Priporočam torej svojega potovalnega zastopnika, gospoda

Alojzija Breskvarja

slavnemu občinstvu na mnogobrojno zavarovanje proti ognju in na življenje.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Strzelba.